

Галина Кязимова (м. Одеса)

кандидат історичних наук, доцент кафедри українознавства,
історико-правових та мовних дисциплін
Одеського національного морського університету

Олександр Осипенко (м. Одеса)

кандидат історичних наук, старший викладач кафедри українознавства,
історико-правових та мовних дисциплін
Одеського національного морського університету

Олена Шипотілова (м. Одеса)

кандидат історичних наук, старший викладач
кафедри українознавства, історико-правових та мовних дисциплін
Одеського національного морського університету

Під знаком Кліо (до 60-річчя доктора історичних наук, професора Миколи Івановича Михайлуца)

Відомий український історик, викладач, дослідник проблем тоталітаризму, взаємин держави і церкви та історії православ'я на Півдні України в роки Другої світової війни Микола Іванович Михайлуца народився 1959 року у с. Михайлівка Саратського району Одеської області. У 1966 році пішов до Михайлівської середньої школи, яку й успішно закінчив в 1976 році. Після школи впродовж року працював у будівельній бригаді місцевого колгоспу. З 1977 р. до 1979 р. проходив строкову військову службу у лавах Збройних сил СРСР, старшим оператором в Євпаторійській зенітно-ракетній бригаді ЗРВ ППО. Зважаючи на те, що майбутнього професора завжди притягувало вивчення та дослідження історії, тож ні для кого не стало несподіванкою, що після демобілізації Микола Іванович відразу починає відвідувати підготовчі курси при Одеському державному університеті ім. І.І. Мечникова, успішне завершення яких дало змогу майбутньому науковцю вступити на денне відділення історичного факультету.

Ставши студентом історичного факультету Микола Іванович намагався бути чесним і справедливим, як у своїх спогадах згадує його однокурсник, а зараз д.і.н., професор Південноукраїнського національного педагогічного університету Віктор Савченко. Колеги по кафедрі відзначають, що професор М. Михайлуца не змінює своїх студентських правил, він вимогливий не тільки до викладачів, а й до себе як організатора навчального процесу, особливо як до історика-науковця.

У 1985 році М. Михайлуца успішно закінчив історичний факультет Одеського державного університету імені І.І. Мечникова і за розподілом був направлений на роботу асистентом кафедри історії Одеського інституту інженерів морського флоту.

Активною науково-дослідною роботою професор М.І. Михайлуца почав займатися з 1987 року, коли під керівництвом д.і.н., професора

О.І. Красюка обрав тему кандидатської дисертації, присвячену патріотичному рухові на допоміжному фронті в роки німецько-радянської війни (на матеріалах Півдня України).

У листопаді 1990 року на засіданні спеціалізованої Вченої ради в ОДУ імені І.І. Мечникова Микола Іванович успішно захистив дисертацію і здобув науковий ступінь кандидата історичних наук.

З 1994 року науковець Михайлуца М.І. розпочав роботу над докторською дисертацією, а 2004 р. був прикріплений до відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії НАН України у якості докторанта. Упродовж 1994-2008 рр. плідно працював над дослідженнями історії церкви на Півдні України в умовах тоталітарного режиму 30-40-х рр. ХХ ст. Наукове консультування дисертаційного дослідження здійснював відомий український історик,

завідувач відділу Інституту історії України НАН України, д.і.н., професор О.Є. Лисенко.

У вересні 2009 року на Спеціалізованій раді при Національному університеті «Києво-Могилянська академія» М.І. Михайлуца успішно захистив докторську дисертацію на тему – «Православна церква на Півдні України в період Другої світової війни у контексті політики радянського і румунського режимів».

Микола Іванович Михайлуца – автор понад 200 наукових праць, опублікованих також і в зарубіжних виданнях (Російській Федерації, Польщі, Румунії, Молдові), 6 монографій та книг присвячених проблемам тоталітаризму, взаємин держави і церкви, історії православ'я на Півдні України в роки Другої світової війни. Укладач навчальних посібників з історії України, історії і державності України, історії української культури, історії економічних відносин в Україні та багатьох навчально-методичних праць.

У численних публікаціях професора М.І. Михайлуци, які ґрунтуються на донедавна невідомих, переважно румуномовних, архівних джерелах, подано ґрунтовну характеристику релігійної політики і релігійної ситуації на окупованих румунами південноукраїнських теренах (Південній Бессарабії і «Трансністрії»). У наукових колах творчий доробок Миколи Івановича здобув схвалення щодо висвітлення організаційних та церковно-адміністративних технологій і методів реалізації румунської політики «місіонерства» через

діяльність Румунської православної місії в губернаторстві «Трансністрія», а також стосовно існування Православної церкви та кліру на Півдні України за часів сталінського тоталітарного режиму. (Протягом багаторічного наукового шляху Микола Іванович Михайлуца був та залишається активним учасником багатьох наукових регіональних, загальнодержавних та міжнародних проектів і програм. Зокрема, починаючи з 2004 року ювіляр взяв участь у реалізації державної програми з підготовки науково-документальної серії книг «Реабілітовані історією».

Упродовж 2005-2008 рр. Микола Іванович бере участь у спільному проекті Інституту історії НАН України і Головного архівного управління України «Архіви окупації. 1941-1944 рр.»; у 2009-2011 рр. – у двотомному науковому дослідженні працює у авторському колективі по підготовці фундаментального видання «Україна у Другій світовій війні: погляд з ХХІ століття», яке висвітлює маловідомі сторінки історії України.

За 30 років безперервної та сумлінної праці на гуманітарних кафедрах ОІМФ - ОНМУ – «Політична історія ХХ ст.», «Історія і політологія», «Українознавство», «Українознавство та іноземні мови», «Українознавство, історико-правові та мовні дисципліни» пройшов шлях від асистента до професора.

З весни 2004 року Микола Іванович був обраним завідувачем кафедри «Українознавство», з грудня 2011 р. кафедри «Українознавство та

іноземні мови», а від вересня 2013 р. очолює кафедру «Українознавство, історико-правові та мовні дисципліни» Одеського національного морського університету.

Зайнявши посаду завідувача кафедри, Микола Іванович відразу ж перейшов до реалізації у життя свого давнього проєкту з популяризації історії на Півдні України, а саме організувати та проводити у стінах Одеського національного морського університету регулярних Міжнародних наукових конференцій. На заклик М.І. Михайлуци взяти участь у конференції відгукнулися провідні науковці: історики, етнологи, культурологи, філологи-мовознавці, філософи, які представляли провідні й освітні осередки з закордону – Бухаресту, Галацу (Румунія), Кахула (Молдова), а також з різних регіонів України – Києва, Одеси, Донецька, Кривого Рогу, Полтави, Житомира, Ізмаїла, Євпаторії, Запоріжжя, Луцька, Миколаєва, Рівного, Балти та інших.

Була започаткована традиція: кожні два роки організовувати конференцію: з 2007 по 2019 рік Микола Іванович та кафедра, яку він очолює, провели сім Міжнародних наукових конференцій «Південь України: етноісторичний, мовний, культурний та релігійний виміри». Проведення наукового форуму стало можливим завдяки підтримці і концентрації спільних зусиль провідних вчених науково-дослідних центрів України – Інституту історії НАН України та Національної спілки краєзнавців України, представники наукової спільноти від 25 вищих навчальних закладів з різних регіонів України (від Львова до Полтави і від Чернігова до Ізмаїла).

Люб'язно погодилися і постійно брали участь у конференції і зарубіжні вчені з науково-дослідних установ й вищих навчальних закладів, Німеччини, Румунії та Республіки Молдова, а до участі у останній конференції були залучені і представники КНР.

Під час конференції 2019 року Олег Бажан (перший заступник головного редактора журналу «Краєзнавство»), за дорученням голови НСКУ, члена-кореспондента НАН України Олександра Реєнта, вручив ювілейну медаль «90 років журналу «Краєзнавство»» Миколі Михайлуци (члену правління НСКУ).

Професор М.І. Михайлуца брав участь у понад 100 наукових та науково-практичних конференціях міжнародного та всеукраїнського рівня. (Румунія, Республіка Молдова, КНР).

Микола Іванович є дійсним членом редколегій наукових і фахових журналів: щоквартальника «Емінак», «Інтелігенція і влада», історико-краєзнавчого наукового альманаху «Південний-захід. Одесика» (Одеса. Україна) та науково-історичного «Danubius» (Галац, Румунія).

З 2013 року історик Михайлуца є членом Міжвідомчої координаційної ради з питань краєзнавства при Інституті історії НАН України.

Слід зазначити, що під керівництвом М.І. Михайлуци були успішно захищені дисертаційні дослідження аспірантів К.В. Мануїлової та О.В. Осипенко, багато часу віддає професор студентству, керує їхньою науково-дослідною роботою.

За вагомі здобутки у викладацькій діяльності, значний особистий внесок у розвиток вітчизняної освіти і науки, багаторічну сумлінну працю ювіляр був відзначений нагрудним Знаком «Відмінник освіти України» (2008 р.), а також неодноразово нагороджений грамотами Міністра освіти і науки України. У 2012 р. за заслуги перед університетом нагороджений знаком «Почесний працівник ОНМУ».

Для науковця 60 років – пора професійної зрілості. За плечима величезний досвід, а попереду ще багато дослідницьких перспектив та сміливих планів. Щиро зичимо Миколі Івановичу їх здійснити!